
Aan de orde zijn de **stemmingen** in verband met het wetsvoorstel **Wijziging van enkele wetten in verband met de inwerkingtreding van de Reconstructiewet concentratiegebieden (28025)**.

De **voorzitter**: Ik stel voor te stemmen bij zitten en opstaan.

Daartoe wordt besloten.

De **voorzitter**: Ik constateer dat dit wetsvoorstel met algemene stemmen is aangenomen.

De **voorzitter**: Wij zijn nu toe aan de stemming over de motie die is ingediend door de heer Van Gennip. Inmiddels hebben twee ondertekenaars hun handtekening teruggetrokken, waardoor deze motie onvoldoende wordt ondersteund. Mag ik de indiener vragen hoe te handelen?

De heer **Van Gennip** (CDA): Mijnheer de voorzitter. Het is de gewoonte in dit huis dat moties alleen in stemming worden gebracht als er een behoorlijk perspectief is op een royale meerderheid. Inmiddels hebben zich echter twee van de vijf ondertekenaars teruggetrokken. Met het oog daarop trek ik mijn motie terug.

De **voorzitter**: Aangezien de motie-Van Gennip c.s. (26356, nr. 90b) is ingetrokken, maakt zij geen onderwerp van de stemmingen meer uit.

In stemming komt de motie-Rabbinge c.s. (26356, nr. 90c).

De **voorzitter**: Ik constateer dat deze motie met algemene stemmen is aangenomen. Ik feliciteer de regering en de heer Rabbinge met het resultaat van deze beraadslaging.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

De **voorzitter**: Wij hebben vandaag intensieve beraadslagingen gevoerd. Die intensiteit heeft zich onder meer gemanifesteerd in de duur van het debat. Als de agenda van vandaag onverkort wordt gevolgd, zal het einde van de vergadering geruime tijd na middernacht liggen, hetgeen

in het algemeen zeer onwenselijk is. Met de initiatiefnemers van het wetsvoorstel-Van Heemst/O.P.G. Vos is contact opgenomen en zij stellen het op prijs om vandaag in ieder geval de eerste termijn van de behandeling van het wetsvoorstel af te ronden. Op een later tijdstip kan de verdere afhandeling ter hand worden genomen. Op die wijze kan de vergadering voor middernacht worden beëindigd. De behandeling van het initiatiefwetsvoorstel zal plaatsvinden na de dinerpauze.

Ik informeer de Kamer voorts over het feit dat de vergadering van de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken en de vaste commissie voor Europese Samenwerkingsorganisaties terstond zal plaatsvinden.

Aan de orde is de voortzetting van de behandeling van:
- **de notitie Reflecties over de positie van de Eerste Kamer (26976, nr. 1)**.

(Zie vergadering van 6 november 2001.)

De beraadslaging wordt hervat.

□

Mevrouw **Bemelmans-Vidéc** (CDA): Mijnheer de voorzitter. De CDA-fractie wil deze tweede termijn in de discussie over de positie van de Eerste Kamer naar aanleiding van de reflectieve notitie van de regering daarover benutten om samenvattend terug te zien op het debat tot nu toe en daarbij vooral stilstaan bij de aanleiding voor dat debat ofte wel de probleemanalyse. Verder wil zij conclusies trekken waar het gaat om de vruchten van dit debat. We spreken over de positie van de Eerste Kamer zoals getekend door zijn bevoegdheden; de taakopvatting en de rolinvulling zijn niet zaken van de regering, zoals de minister in het debat nog eens bevestigde, edoch de ruimte tot invulling van de taken wordt in belangrijke mate mede bepaald door de bevoegdheden die deze Kamer worden gegund.

In de aanloop tot het mondelinge debat heeft een uitgebreide correspondentie plaatsgevonden om de empirische en de normatieve vertrekpunten van de regering ten aanzien van probleem en oplossingsrichtingen helder te krijgen. De

belangrijkste bevindingen waren wat ons betreft de volgende. De regering biedt geen overtuigende probleem-analyse en probleemduiding. Uit de eerste termijn van het plenaire debat bleek dat vooral de novellepraktijk een steen des aanstoets zou zijn. We concluderen dat, terwijl hier van een staatsrechtelijk probleem wordt gesproken, we moeten vaststellen dat er geen overeenstemming is ten aanzien van de staatsrechtelijke status van dat probleem en vervolgens dat er in dit huis geen consensus is ten aanzien van de politieke duiding ervan en de daaruit voortvloeiende noodzaak tot hervormingen.

De discussie over de wijziging van de verkiezingswijze van de Eerste Kamer is in de schriftelijke uitwisseling met de minister afgekaart en de voorstellen vonden ook in dit huis weinig steun. Ten aanzien van de discussie over de procedure tot Grondwetswijziging hebben we geen animo beluisterd voor de voorstellen. Uiteindelijk is de discussie terechtgekomen bij de behandeling van gewone wetgeving, met als belangrijkste optie: terugzendrecht, geen plicht, waarbij de Verenigde vergadering zich uitsprekt. De minister had voorkeur voor de optie waarbij de Eerste Kamer na terugzending aan de Tweede Kamer het afrondende werk in goed vertrouwen zou overlaten. Wij vinden dat geen goede gedachte als men de idee van de checks and balances tenminste serieus wil nemen. Ik kom erop terug.

Richtinggevend in de discussie is de normatieve visie die men wenst te hanteren bij de inrichting van een tweekamerstelsel, de daarmee verbonden machtsverdeling en de resulterende checks and balances. De gedachte van het politieke voortouw voor en door de Tweede Kamer is al neergeslagen in het recht van de Tweede Kamer om wetsvoorstellen van de regering te verwerpen alsmede in het ontberen van het recht van amendement en het recht van initiatief van de Eerste Kamer. Informeel, gewoonterrechtelijk, lijkt dat primaat vorm te hebben gekregen in de oproep tot het volgen van de Tweede Kamer waar het gaat om de politieke stellingname. Dit lijkt ons een oneigenlijke functie van het politieke primaat. Bovendien valt het in het licht van de feitelijke oordeelsvorming in dit huis niet vol te houden. Immers, politieke stelling-